

Quick Scan NGE

Projectnummer: 364853

Referentienummer: SWNL0235542

Datum: 30-11-2018

Realisatie stedenbouwkundig plan Akkerlanen

Gemeente Waalwijk

Definitief

Opdrachtgever
KuiperCompagnons

Lijst met aanpassingen

Versie	Datum	Aanpassing betreft	Herzien	Goedgekeurd
D1.0	30-11-2018			

Verantwoording

Titel Realisatie stedenbouwkundig plan
Akkerlanen
Subtitel Gemeente Waalwijk
Projectnummer 364853
Referentienummer SWNL0235542
Revisie D1
Datum 30-11-2018

Auteur(s) Joop Mentink
E-mailadres joop.mentink@sweco.nl

Gecontroleerd door Adrian Heslinga
Paraaf gecontroleerd

Goedgekeurd door Marc Zwaanswijk
Paraaf goedgekeurd

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Begrenzing plangebied	5
1.3	QuickScan NGE	6
1.4	Literatuur en archiefonderzoek.....	6
1.5	Leeswijzer	6
1.6	Disclaimer.....	6
2	Resultaten literatuur- en archiefonderzoek.....	7
2.1	Gemeente Waalwijk.....	7
2.2	Onderzoeken derden	7
2.3	IKME Kaartmateriaal.....	7
2.4	Luchtoorlog.....	7
2.5	Defensie- en oorlogsschade	7
2.6	Vergeldingswapens	8
2.7	Luchtfoto's.....	8
2.8	Contra-indicaties.....	8
3	Evaluatie en aanbevelingen	9
3.1	Inleiding.....	9
3.2	Evaluatie	9
3.3	Aanbeveling.....	9
3.4	Slotwoord	9
	Bijlage 1 Luchtfoto 4197	11

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

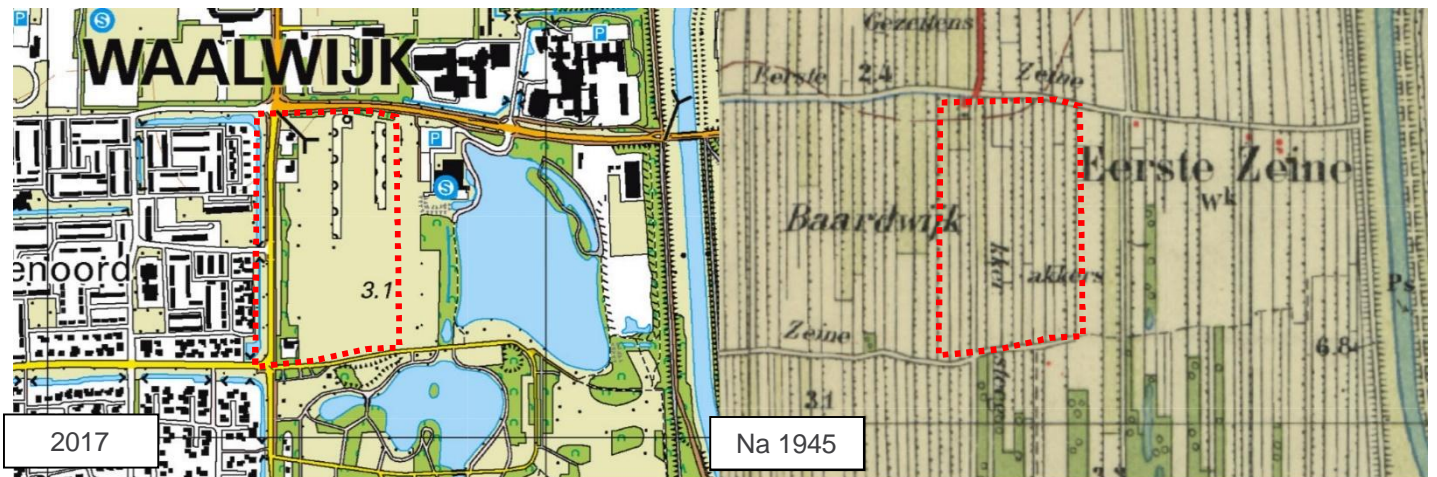
Voorzien is de herinrichting van een gebied tussen de Vijverlaan, de Akkerlaan en de Drunenseweg in de gemeente Waalwijk. Gepland is de herinrichting van het gebied met diverse typen woonbebouwing, de grootschalige aanleg van openwater en de realisatie van boven- en ondergrondse infrastructures. Hierbij zijn graaf- en boorwerkzaamheden voorzien die mogelijk de maaiveldniveaus uit de Tweede Wereldoorlog doorsnijden. De omgeving was tijdens de Tweede Wereldoorlog conflictgebied. De geplande ingrepen zijn daarom mogelijk niet zonder risico.

De mogelijke aanwezigheid van explosieven in de ondergrond houdt in Nederland over het algemeen verband met de Tweede Wereldoorlog. Handelingen die leiden tot niet gesprongen conventionele explosieven in de bodem betreffen bijvoorbeeld het afwerpen van munitie, beschietingen vanuit de lucht/vanaf het water/op het land, het neerstorten van vliegtuigen, gevechten tijdens de begin-, tussen- en eindfase van de Tweede Wereldoorlog, het dumpen van munitie en het verdedigen van gebieden met mijnevelden, e.d.

KuiperCompagnons heeft Sweco Nederland BV de opdracht verstrekt een QuickScan uit te voeren naar het risico op de aanwezigheid van Niet Gesprongen Explosieven (NGE) en het opstellen van een advies voor het meest efficiënte vervolgtraject.

1.2 Begrenzing plangebied

Het projectgebied ligt aan de oostzijde van Waalwijk, ten zuidoosten van het historisch centrum. Dit gebied stond naoorlogs bekend als akkerbouwgebied Baardwijk. In figuur 1 is een snede uit kaartmateriaal opgenomen van na 2017 links en 1945 rechts (TopoTijdreis). Het projectgebied is indicatief ingetekend met een rode stippellijn.

Figuur 1 TOPO tijdreis

Tijdens de onderzoeks- en realisatiefase zullen op diverse locaties boor- en graafwerkzaamheden verricht worden. Omwille van de veiligheid dient de kans op het treffen van Niet Gesprongen Explosieven (NGE) onderzocht te worden. Onderhavig onderzoek betreft een QuickScan NGE waarin op hoofdlijnen de oorlog-gerelateerde handelingen op locatie en in de omgeving zijn geïnventariseerd. Daarnaast zijn globaal de

naoorlogse handelingen in het gebied en de geplande ingreep beschouwd. Deze drie aspecten zijn met elkaar vergeleken. Op basis daarvan is een uitspraak gedaan over de mate waarin een verhoogde kans op het aantreffen van NGE verwacht mag worden.

1.3 QuickScan NGE

Bij een QuickScan wordt een beperkte hoeveelheid historische gegevens verzameld om vast te stellen of er sprake is van een 'redelijk vermoeden' op het aantreffen van CE in de (water)bodem. Hiervoor zijn geen richtlijnen opgesteld. De scope van het onderzoek is daarbij de positie van de projectlocatie, de ingreep en gebeurtenissen met een (arbitraire) marge van circa 500 meter daaromheen. De genoemde marge houdt rekening met het feit dat niet alle historische informatie plaats accuraat is.

1.4 Literatuur en archiefonderzoek

Voor de QuickScan zijn de volgende archiefinstellingen en literatuur geraadpleegd:

Vliegtuigcrashes

- Texlaweb (airwar.texlaweb.nl).
- Verliesregister 1939-1945, Alle militaire vliegtuigverliezen in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog (min. v. Defensie).
- Studie Brongers.

Vrij toegankelijke archieven

- Rijksdienst voor monumentenzorg, Defensie- en oorlogsschade.
- V1 & V2 inslagen kaart Nederland.
- Luchtfoto-archief WUR.
- IKME, Indicatieve Kaart Militair Erfgoed.
- TOPO tijdreis.

Lokale- en regionale overheid

- Gemeente Waalwijk.

Bronnen derden

- Vooronderzoek Insteekhaven Waalwijk, Saricon, kenmerk 14S088-VO-01, d.d. 9 oktober 2014.
- Vooronderzoek Oostelijke Langstraat, BombsAway, kenmerk 13P040, d.d. 27 november 2014.

1.5 Leeswijzer

In het voorliggende rapport komen de volgende aspecten aan de orde:

- Resultaten literatuur en archiefonderzoek (hoofdstuk 2).
- Evaluatie en aanbevelingen (hoofdstuk 3).

1.6 Disclaimer

De QuickScan is op zorgvuldige wijze uitgevoerd volgens algemeen gebruikelijke inzichten en methoden. Er zijn geen richtlijnen opgesteld voor het beantwoorden van de thesis "is er sprake van een redelijk vermoeden". De QuickScan is niet volgens de beoordelingsrichtlijn "Opsporen Conventionele Explosieven" WSCS-OCE uitgevoerd. Een QuickScan is gebaseerd op een (relatief) beperkt archiefonderzoek. Het is bij elke vorm van onderzoek altijd mogelijk dat relevante informatie niet wordt achterhaald.

2 Resultaten literatuur- en archiefonderzoek

In voorliggend hoofdstuk worden de resultaten van het literatuur- en het archiefonderzoek besproken.

2.1 Gemeente Waalwijk

De gemeente Waalwijk beschikt over een NGE-risicokaart. Deze kaart dateert van 27 januari 2017. Conform de risicokaart is de locatie verdacht op geschutmunitie. In de nabijheid is een locatie aangemerkt als zijnde verdacht op raketmunitie.

Het oostelijke openwater betreft een zandwinput. Deze locatie is onverdacht. Het projectgebied Akkerlanen is tot op 1,5 meter – maaiveld verdacht op mogelijke aanwezigheid van NGE.

De gemeente adviseert voor projecten binnen NGE-verdachte gebieden over te gaan tot het opstellen van een Project Risico Analyse (PRA).

2.2 Onderzoeken derden

In het vooronderzoek uitgevoerd door Saricon is het havengebied op ca. 3,3 kilometer in noordelijke richting het onderzoeksgebied. De locatie is grootschalig verdacht op geschutmunitie.

In het vooronderzoek uitgevoerd door BombsAway is een zone rond de A59 (tot op ca. 600 meter noordelijk georiënteerd ten opzichte van de Akkerlanen) het onderzoeksgebied. De locatie is beperkt verdacht. Wanneer contouren voor artilleriebeschietingen worden doorgetrokken vallen deze buiten de projectlocatie. De Akkerlanen maakt geen deel uit van de onderzoeksscope van deze rapportage. Er worden echter geen feitelijkheden beschreven voor de Akkerlanen. Er worden wel feitelijkheden beschreven voor andere gebieden vallende buiten de onderzoeksscope.

2.3 IKME Kaartmateriaal

Op de militaire erfgoedkaart is voor de locatie zelf geen boven- en ondergronds militair erfgoed opgemerkt. Via de kaart wordt geen informatie ontsloten die aanleiding geeft dat er op de projectlocatie acties hebben plaatsgevonden waarbij mogelijk CE achter zijn gebleven. In de omgeving komen echter verschillende linies en operatietereinen voor. De IKME kaart is voor de beschouwde regio onvoldoende nauwkeurig.

2.4 Luchtoorlog

In de Studie Brongers wordt er boven en rond Waalwijk geen vliegtuigcrashes beschreven. Het verliesregister, opgesteld door Studiegroep Luchtoorlog 1939-1945, ontsluit informatie over een groot aantal vliegtuigcrashes in de omgeving. Rond de projectlocatie en te Waalwijk zijn diverse crashes bekend. Deze bevinden zich op voldoende grote afstand.

2.5 Defensie- en oorlogsschade

In opdracht van het Projectteam Wederopbouw van de Rijksdienst voor Monumentenzorg is in mei 2006 door Dr. E. Blankenstein een inventarisatie opgesteld over gehele of gedeeltelijke verwoestingen door oorlogsgeweld toegebracht aan gebouwen, woningen, scholen, boerderijen, molens, kerken, historische monumenten, spoor- en verkeersbruggen, havens en overig onroerend goed in de periode 1939 – 1945 in Nederland. Voor Waalwijk zijn er diverse specifieke schadegevallen beschreven. Het betreft schademeldingen aan 50 tot 100

woningen, het neerstorten van een V1-raket op februari 1945 en een granaatinslag in een kerktoeren.

2.6 Vergeldingswapens

Er zijn diverse meldingen van inslagen van V1 en V2-raketten bekend rond de projectlocatie. Op ca. 200 meter sloeg op 9 januari 1945 een V1-raket in. Sinds half december 1944 worden er vanuit de Achterhoek richting Antwerpen V1-raketten gelanceerd. Waalwijk ligt op deze vliegroute. Veel van deze raketten bereiken nooit hun doel. Binnen het gebied van de huidige gemeente Waalwijk zijn minstens 72 vergeldingswapens neergestort.

2.7 Luchtfoto's

De National Collection of Aerial Photography te Schotland (NCAP) ontsluit onder andere luchtfoto's genomen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het bestand bestaat uit luchtfoto's genomen voor en na luchtaanvallen. Het NCAP ontsluit foto's van de projectlocatie en het omliggende gebied. Ook het archief van de WUR ontsluit luchtfoto's genomen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Ook dit archief ontsluit foto's van de projectlocatie of het omliggende gebied. De foto's zijn van een matige kwaliteit.

Via DotKaData is een luchtfoto aangekocht genomen op 13 september 1944. In bijlage 1 is een snede uit de luchtfoto opgenomen. De projectlocatie is indicatief ingetekend.

De projectlocatie is middels een gele stippellijn globaal ingetekend. Zichtbaar is dat het plangebied in gebruik is als grasland. Het slotenpatroon correspondeert met de huidige structuren (satelietfoto 2018). Nabij de projectlocatie worden op het eerste oog geen maaiveldverstoringen opgemerkt. Hierbij wordt de kanttekening geplaatst dat de luchtfoto van voor de bevrijding dateert. Daarnaast is Waalwijk en de Langstraat tot maanden na de bevrijding onderworpen aan oorlogsgeweld.

2.8 Contra-indicaties

De locatie zelf is naoorlogs beperkt bewerkt. In de directe omgeving hebben wel degelijk ingrijpende veranderingen plaats gevonden. Er zijn geen aanleidingen gevonden dat er bij graafwerkzaamheden na 1970 op de locatie munitievondsten gemeld zijn bij de EODD.

3 Evaluatie en aanbevelingen

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de feiten geëvalueerd. Deze evaluatie wordt opgevolgd door onze aanbevelingen voor het vervolgtraject.

3.2 Evaluatie

Waalwijk is op 30 oktober 1944 bevrijd door de Canadezen. Tijdens de oorlogsjaren hebben er diverse incidenten plaatsgevonden in de nabije omgeving van de projectlocatie waarbij CE is ingezet. Na de bevrijding bleef Waalwijk onderdeel van een conflictgebied waarbij geallieerde en Duitse troepen elkaar met diverse munitie typen bestookten.

In opdracht van de gemeente Waalwijk is een vooronderzoek uitgevoerd. Het onderzoek concludeert dat de locatie verdacht is op de mogelijke aanwezigheid van geschutmunitie. Andere onderzoeksresultaten zijn minder stellig over deze verdenking. De gemeente adviseert voor projecten binnen NGE verdachte gebieden over te gaan tot het opstellen van een PRA. Stap één in het opstellen van een Project Risico Analyse is het toetsen van de volledigheid van het Vooronderzoek dat ten grondslag ligt aan de gemeentelijke NGE-risicokaart. Op basis van de onderzoeksresultaten van derden heeft het de verwachting dat een locatie specifiek "nader" Vooronderzoek mogelijk resulteert in een verwerping van de huidige verdenking. Hierdoor kan mogelijk voorkomen worden dat aanvullende bureau- en detectieonderzoeken nodig is.

3.3 Aanbeveling

Het bovenstaande geeft aanleiding om een locatiespecifiek Vooronderzoek uit te laten voeren. De OCE sector bestaat uit verschillende type onderzoeksbedrijven. Voor voorliggende locatie in het bijzonder is het van belang om het onderzoek uit te laten voeren door een onafhankelijke partij die geen detectieonderzoek verricht. Sweco Nederland BV kan een dergelijk onderzoek verzorgen.

3.4 Slotwoord

Opgemerkt wordt dat er tijdens de uitvoering altijd aandacht dient te zijn voor het aantreffen van onverwachte zaken en dat grondroerend personeel op hoogte dient te zijn van een protocol voor toevalsvondsten. Indien tijdens het werk gestuit wordt op zaken die lijken op OCE dient het werk altijd terstond gestaakt te worden en een deskundige geraadpleegd te worden. Het bellen van 112 is de meest eenvoudige route vanaf de werkplek naar een deskundige.

Ten aanzien van de conventionele explosieven zijn zowel de opdrachtgever als de opdrachtnemer verantwoordelijk voor de veiligheid van het uitvoerende personeel en de projectomgeving. Voor heel Nederland geldt dat er een risico is op toevalvondsten. De uitvoerende partij en werknemers dienen op de hoogte te zijn van de NGE gerelateerde risico's.

Het thema dient verankerd te zijn in het kwaliteitssysteem of in het V&G-plan. Zo mag de opdrachtgever van de opdrachtnemer verwachten dat deze periodiek een tool-box NGE verzorgt voor al haar grondroerende en uitvoerende personeel. Behandeld dient te worden: wat zijn CE en hoe om te gaan met een toevallige vondst. Dit om de veiligheid van de werknemer en de projectomgeving te vergroten.

Bijlage 1 Luchtfoto 4197

